

MAŁY KATECHIZM

RZYMSKO-KATOLICKI

ARCHIDIECEZJI LWOWSKIEJ OBRZ. ŁAĆ.

Wydanie czwarte

WE LWOWIE
NAKŁADEM TOWARZYSTWA „BIBLIOTEKA RELIGIJNA”
IM. X. ARCYB. BILCZEWSKIEGO
1929

Cena 50 groszy.

MAŁY KATECHIZM

. RZYMSKO-KATOLICKI

ARCHIDIECEZJI LWOWSKIEJ OBRZ. ŁAĆ.

Wydanie czwarte

WE LWOWIE
NAKŁADEM TOWARZYSTWA „BIBLIOTEKA RELIGIJNA”
IM. X. ARCYB. BILCZEWSKIEGO
1929

*Najprzew. X. Arcybiskup Bolesław Twardowski polecił
wprowadzić „Mały Katechizm” do wszystkich szkół powszechnych
Archidiecezji lwowskiej obrz. łac. jako obowiązujący podręcznik.
(Kurenda Nr. XIII, 1926. L. 4033).*

Komisja redakcyjna Katechizmów Lwowskiego Koła
Księży Prefektów zastrzega sobie wszelkie prawa przedruku.

Z drukarni Tow. „Biblioteka Religijna” we Lwowie.

WSTĘP.

Pan Bóg stworzył nas, abyśmy Jemu służyli i przez wierną służbę Bogu na ziemi zasłużyli sobie na szczęście w niebie. Sam Bóg objawił nam przez Pana Jezusa, jak mamy Mu służyć.

Książka, która zawiera najważniejsze prawdy, objawione nam przez Boga, nazywa się: Katechizm rzymskokatolicki. Katechizm składa się z trzech części.

Część I.: O Składzie Apostolskim.

Część II.: O przykazaniach.

Część III.: O łasce i Sakramentach świętych.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

O SKŁADZIE APOSTOLSKIM.

Prawdy, które Bóg objawił, a Kościół do wierzenia podaje, są krótko zebrane w Składzie Apostolskim:

Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi — i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego, — który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Marji Panny, — umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, — zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał, — wstąpił na niebiosa, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego, — stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych. — Wierzę w Ducha Świętego, — święty Kościół powszechny, Świętych Obcowanie, — grzechów odpuszczenie, — ciała zmartwychwstanie, — żywot wieczny. Amen.

Skład Apostolski dzieli się na dwanaście części czyli artykułów wiary.

PIERWSZY ARTYKUŁ WIARY.

*„Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego,
Stworzyciela nieba i ziemi“.*

Wierzymy, że jest Bóg, Pan nieba i ziemi, który wszystko stworzył i wszystkim rządzi.

Bóg jest wszędzie obecny, nie widzimy Go jednak, bo jest duchem, to znaczy nie ma ciała.

Bóg jest wieczny, to znaczy Bóg zawsze był, jest i zawsze będzie.

Bóg może uczynić wszystko, co chce, bo jest wszechmogący.

Bóg zna wszystkie nasze uczynki, słowa i myśli, bo jest wszechwiedzący. Bóg wynagradza za każdy dobry uczynek i karze za każdy zły, bo jest najsprawiedliwszy.

Bóg jest najświętszy, dlatego kocha dobre, a brzydzi się złem. Gdy się jednak grzesznik nawraca, chętnie odpuszcza mu grzechy, bo jest najmiłosierniejszy.

Bóg jest jeden, ale w Nim są trzy Osoby, z których każda jest prawdziwym Bogiem.

Jednego Boga w Trzech Osobach nazywamy Przenajświętszą Trójcą.

Prawdę wiary o Przenajświętszej Trójcy nazywamy tajemnicą, ponieważ nikt prócz Boga nie może jej zrozumieć.

Wiarę naszą w Przenajświętszą Trójcę wyznajemy znakiem krzyża świętego i słowami: „W Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen“, lub „Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, jak była na początku i teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen“.

1. Kto jest Bóg?

Bóg jest Stworzycielem i Panem nieba i ziemi, od którego wszystko dobre pochodzi.

2. Jak nazywamy trzy Osoby Boskie?

Trzy Osoby Boskie nazywamy: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.

3. Jak nazywamy jednego Boga w trzech Osobach?

Jednego Boga w trzech Osobach nazywamy Przenajświętszą Trójcą.

O Bogu Stworzycielu.

Bóg z niczego uczynił czyli stworzył niebo, ziemię i wszystko, co jest, dlatego Boga nazywamy Stworzycielem. Bóg jak najlepszy ojciec opiekuje się światem i rządzi nim. Tę opiekę Boga nad światem nazywamy Opatrznością Boską.

O Aniołach.

Najdoskonalszemi stworzeniami Boga, podobnemi do Niego, są duchy, które nazywamy Aniołami. Gdy Bóg stworzył Aniołów, byli oni szczęśliwymi i dobrymi dziećmi Boga. Później jednak niektórzy aniołowie zgrzeszyli przeciw Bogu pychą i tych Bóg stracił na wieki do piekła. Nazywamy ich złemi duchami, szatanami albo djabłami. Złe duchy zazdroszczą nam szczęścia i dlatego kuszą nas do złego. Pokusy powinniśmy oddalać modlitwą.

Dobrych Aniołów wynagrodził Bóg wiecznem szczęściem w niebie. Dobrzy Aniołowie pragną, aby ludzie byli szczęśliwi, dlatego modlą się za nami do Boga, strzegą naszej duszy i naszego ciała i zachęcają nas do dobrego.

Aniołów, którzy strzegą ludzi, nazywamy Aniołami Stróżami. Powinniśmy modlić się do Aniołów Stróżów i słuchać ich.

„Aniele Boży, Strózu mój!
Ty zawsze przy mnie stój!
Rano, wieczór, we dnie, w nocy
Bądź mi zawsze ku pomocy“.

O stworzeniu pierwszych ludzi.

Najdoskonalszem stworzeniem na ziemi jest człowiek, bo jest stworzony na obraz i podobieństwo Boga. Pierwszy człowiek nazywał się Adam. Ciało jego utworzył Bóg z ziemi i tchnął w to ciało duszę nieśmiertelną, obdarzoną rozumem i wolną wolą. Niewiastę Ewę stworzył Bóg z żebra Adama. Adam i Ewa mieszkali w raju. Bóg przybrał ich za Swoje dzieci i przyrzekł im wieczne szczęście w niebie. Są oni pierwszymi rodzicami wszystkich ludzi.

Pierwsi rodzice byli w raju bardzo szczęśliwi. Bóg dał im łaskę uświęcającą, która czyniła ich dziećmi Boga i dała im prawo do wiecznego szczęścia w niebie. Nie doznawali żadnych cierpień i nie mieli umierać. To samo szczęście mieli po nich otrzymać wszyscy ludzie.

4. Dlaczego człowiek jest podobny do Boga?

Człowiek jest podobny do Boga, ponieważ ma duszę nieśmiertelną, obdarzoną rozumem i wolną wolą.

5. Dlaczego pierwsi ludzie byli szczęśliwi w raju?

Pierwsi ludzie byli szczęśliwi w raju, ponieważ mieli łaskę uświęcającą, nie doznawali cierpień i nie mieli umierać.

O grzechu pierworodnym.

Pierwsi rodzice utracili szczęście w raju, bo nie posłuchali Boga. Za namową szatana zjedli owoc z drzewa, z którego im Bóg jeść zakazał. Przez ten grzech stracili łaskę uświęcającą, przestali być dziećmi Boga. Rozum ich stał się mniej bystrym, a wola skłonniejsza do złego, musieli cierpieć i umierać.

Grzech Adama zaszkodził wszystkim ludziom. Wszyscy przychodzimy na świat bez łaski uświęcającej, to znaczy z grzechem pierworodnym, odziedziczonym po Adamie. Wszyscy musimy też cierpieć i umierać.

Z pomiędzy ludzi tylko Najświętsza Panna Marja była wolna od grzechu pierworodnego, dlatego nazywamy Ją Niepokalanie Poczętą.

Bóg zmiłował się nad ludźmi i już w raju przyobieczał Adamowi i Ewie, że im ześle Odkupiciela.

6. Jak nazywamy grzech, z którym przychodzimy na świat?

Grzech, z którym przychodzimy na świat, nazywamy grzechem pierworodnym.

DRUGI ARTYKUŁ WIARY.

*„I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne-
Pana naszego“.*

Wierzę, że Jezus Chrystus jest Synem jedynym Boga Ojca i Panem naszym.

Bóg tak umiłował ludzi, iż zesłał im Syna Swego na ziemię, który stał się człowiekiem, aby nas zbawić i uczynić znowu szczęśliwymi. Dlatego Syna Bożego, który stał się człowiekiem, nazywamy Jezusem, czyli Zbawicielem. Nazywamy Go także Chrystusem czyli Pomazańcem.

7. Kto jest Jezus Chrystus?

Jezus Chrystus jest Synem Bożym, który stał się człowiekiem; jest więc prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem.

TRZECI ARTYKUŁ WIARY.

„który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Marji Panny“.

Wierzę, że Syn Boży stał się człowiekiem, to znaczy, przybrał ciało ludzkie i duszę ludzką mocą Ducha Świętego.

Matką Jezusa Chrystusa jest Najświętsza Panna Marja, a opiekunem Jego na ziemi był święty Józef.

Najświętszą Pannę Marję nazywamy Matką Boską, ponieważ jest matką Jezusa Chrystusa, prawdziwego Boga i prawdziwego człowieka.

Pan Jezus narodził się blisko 2000 lat temu w mieście Betlejem w ubogiej stajence. Narodzenie Jego ogłosili światu Aniołowie, którzy śpiewali: „Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej

woli". Na wezwanie Aniołów przybyli do stajenki ubodzy pastuszkowie, oddali pokłon Jezusowi i złożyli Mu dary.

Gdy Boże Dziecię miało czterdzieści dni, Najświętsza Panna Marja i święty Józef zanieśli Je do świątyni w Jerozolimie i tam ofiarowali Je Bogu.

O narodzeniu Pana Jezusa dowiedzieli się także trzej królowie, którym ukazała się gwiazda. Przybyli więc do Betlejem ze Wschodu i złożyli w darze złoto, kadzidło i mirrę.

Król żydowski Heród chciał zabić Boże Dziecię. Wtedy Anioł kazał świętemu Józefowi uciekać z Dzieciątkiem i Jego Matką do Egiptu. Tam mieszkali do śmierci Heroda; potem wrócili do Nazaretu.

Gdy Pan Jezus miał lat dwanaście, udał się z Najświętszą Panną Marją i świętym Józefem na święta wielkanocne do świątyni w Jerozolimie. Tam przebywał w świątyni i modlił się do Swojego Ojca.

W Nazarecie był Pan Jezus posłuszny Matce Swej i świętemu Józefowi i pomagał im w pracy.

W trzydziestym roku życia opuścił Pan Jezus dom swój rodzinny i udał się do świętego Jana Chrzciciela. Gdy święty Jan ochrzcił Pana Jezusa w rzece Jordanie, otworzyło się niebo, Duch Święty ukazał się jako gołębica i odezwał się głos z nieba: „Tyś jest Syn mój miły, w Tobie mam upodobanie“.

Po chrzcie Pan Jezus przechodził całą Ziemię Świętą i nauczał ludzi, w co mają wierzyć i co mają czynić, aby dostać się do nieba; a nauczał nietylko

słowami, ale także przykładem Swego świętego życia. Czynił cuda, aby ludzi przekonać, że jest Bogiem, że nauka Jego jest prawdziwa.

CZWARTY ARTYKUŁ WIARY.

*„umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan,
umarł i pogrzebion“.*

Wierzę, że Jezus Chrystus za nas był umęczony i ukrzyżowany; wierzę, że umarł i został pogrzebany.

Pan Jezus postanowił cierpieć i umrzeć na krzyżu, aby spełnić wolę Swego Ojca, odkupić wszystkich ludzi i okazać Swą miłość ku nam.

W Wielki Czwartek po ostatniej wieczerzy udał się Pan Jezus ze Swoimi uczniami do Ogrodu Oliwnego, tam modlił się i krwią się pocił. Tymczasem nadszedł jeden z apostołów Judasz-zdrajca z Żydami, którzy pojмали Pana Jezusa i zaprowadzili Go przed sąd. Tam Pan Jezus został niewinnie skazany na śmierć.

W Wielki Piątek rano Żydzi zaprowadzili Pana Jezusa do rzymskiego starosty Piłata i fałszywie Go oskarżali. Chociaż Piłat uznał Pana Jezusa niewinnym, kazał Go ubiczować. Żołnierze, spełniając rozkaz Piłata, ubiczowali Pana Jezusa, a potem na głowę Jego wtłoczyli cierniową koronę. Te wielkie cierpienia Pana Jezusa nie wzruszyły Żydów, którzy żądali od Piłata, by Go ukrzyżował. Grozili nawet Piłatowi, że go oskarżą przed rzymskim cesarzem. Wówczas Piłat z obawy przed

Żydami kazał Pana Jezusa ukrzyżować. Z ciężkim krzyżem na ramionach szedł Pan Jezus na górę Kalwarię i upadał na drodze pod krzyżem.

W piątek w południe przybito Pana Jezusa do krzyża, obok Niego ukrzyżowano dwóch złoczyńców. Około trzeciej godziny po południu skonał Pan Jezus wśród strasznych męczarni, modląc się za tych, którzy Go ukrzyżowali.

Wieczorem tego samego dnia uczniowie Pana Jezusa zdjęli Jego ciało z krzyża i złożyli do grobu.

8. Za kogo cierpiał i umarł Pan Jezus?

Pan Jezus cierpiał i umarł za wszystkich ludzi.

9. Co wysłużył nam Pan Jezus przez Swoje cierpienia i Swoją śmierć?

Pan Jezus wysłużył nam przez Swoje cierpienia i Swoją śmierć niebo i łaski potrzebne do zbawienia.

10. Od czego wybawił nas Pan Jezus?

Pan Jezus wybawił nas od grzechu i od potępienia wiecznego.

PIĄTY ARTYKUŁ WIARY.

„zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał“.

Wierzę, że po śmierci Pana Jezusa dusza Jego zstąpiła do piekieł, to znaczy do miejsca zwanego otchłanią, w którym dusze sprawiedliwych oczekiwały przyjścia Zbawiciela.

Wierzę, że trzeciego dnia, to jest w niedzielę, połączyła się dusza Pana Jezusa z Jego ciałem i Pan Jezus powstał własną mocą z grobu czyli zmartwychwstał.

Pan Jezus zmartwychwstał w ciele uwielbionem, nie mógł więcej cierpieć ani umrzeć.

Pan Jezus uczy nas przez Swoje zmartwychwstanie, że jest prawdziwym Bogiem i że my kiedyś także zmartwychwstanjemy.

SZÓSTY ARTYKUŁ WIARY.

„wstąpił na niebiosa, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego“.

Wierzę, że Pan Jezus wstąpił do nieba i że ma także jako człowiek najwyższą chwałę i najwyższą władzę na niebie i ziemi.

Po zmartwychwstaniu przebywał Pan Jezus przez czterdzieści dni na ziemi. Ukazywał się uczniom Swoim i nauczał apostołów, jak mają głosić Jego naukę wszystkim ludziom. Czterdziestego dnia zebrał uczniów na Górze Oliwnej, pożegnał ich i z ciałem wstąpił do nieba.

11. Co znaczą słowa: „siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego“?

Słowa: „siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego“ znaczą, że Pan Jezus ma także jako człowiek najwyższą chwałę i najwyższą władzę na niebie i ziemi.

SIÓDMY ARTYKUŁ WIARY.

„stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych“.

Wierzę, że Pan Jezus przyjdzie przy końcu świata sądzić wszystkich ludzi, dobrych i złych.

Pan Jezus przepowiedział uczniom, że przy końcu świata przyjdzie z nieba na ziemię i będzie sądził wszystkich ludzi dobrych i złych. Dobrzy ludzie otrzymają wieczną nagrodę w niebie, a źli wieczną karę w piekle.

12. Jak nazywamy sąd Boży przy końcu świata?

Sąd Boży przy końcu świata nazywamy sądem ostatecznym albo powszechnym.

ÓSMY ARTYKUŁ WIARY.

„wierzę w Ducha Świętego“.

Wierzę, że Duch Święty jest trzecią Osobą Boską, równą Ojcu i Synowi.

Pan Jezus przyrzekł apostołom, że po wniebowstąpieniu ześle im Ducha Świętego. Gdy apostołowie byli zebrani z Najświętszą Panną Marią i uczniami w wieczerniku, dziesiątego dnia po wniebowstąpieniu, w czasie Zielonych Świąt, Duch Święty zstąpił na nich w postaci ognistych języków. Oświecił umysły apostołów i zapalił ich serca, aby głosili naukę Jezusa Chrystusa wszystkim ludziom po wszystkie czasy.

Duch Święty przebywa szczególnie w Kościele katolickim i w duszach ludzi sprawiedliwych.

13. Kto jest Duch Święty?

Duch Święty jest to trzecia Osoba Boska, prawdziwy Bóg, równy Bogu Ojcu i Bogu Synowi.

DZIEWIĄTY ARTYKUŁ WIARY.

„święty Kościół powszechny, Świętych obcowanie“.

Wierzę, że Pan Jezus założył święty Kościół powszechny czyli katolicki.

Wierzę, że wierni na ziemi, Aniołowie i Święci w niebie i dusze w czyśćcu stanowią jedną Bożą rodzinę.

O Kościele Powszechnym czyli Katolickim.

Pan Jezus założył Kościół w następujący sposób: W czasie Swej nauczycielskiej działalności gromadził koło Siebie uczniów, a z pomiędzy nich wybrał dwunastu Apostołów. Apostołom polecił, aby nauczali ludzi tego, co im objawił, udzielali świętych Sakramentów i zarządzili wiernymi. W ten sposób apostołowie otrzymali potrójny urząd: nauczycielski, kapłański i pasterski.

Przełożonym czyli głową Kościoła był święty Piotr, którego Pan Jezus uczynił Swoim zastępcą na ziemi.

Święty Piotr był biskupem Rzymu i poniósł w Rzymie śmierć męczeńską. Dlatego każdy biskup rzymski jest następcą świętego Piotra i głową Kościoła. Nazywamy go Ojcem Świętym albo Papieżem. Następcami apostołów są biskupi, którzy otrzymali także po trójny urząd: nauczycielski, kapłański i pasterski.

Pan Jezus kazał głosić Swoją naukę wszystkim ludziom, gdyż chciał, aby do Kościoła należeli wszyscy ludzie i przez to zbawili swoje dusze. Dlatego nazywamy prawdziwy Kościół Chrystusowy katolickim, czyli powszechnym.

Duch Święty sprawia, że biskupi razem z Papieżem nie mogą się mylić, gdy nauczają wiernych, w co mają wierzyć i jak mają żyć. Ten sam dar nieomyłności posiada także sam Papież.

Biskupom pomagają kapłani.

Ponieważ biskup rzymski jest głową Kościoła, dlatego nazywamy Kościół Chrystusowy Kościołem rzymsko-katolickim.

Kościół trwać będzie do końca świata, jak sam Pan Jezus zapewnił.

14. Co to jest Kościół?

Kościół jest to zebranie wszystkich wiernych chrześcijan, którzy zjednoczeni pod najwyższym pasterzem, biskupem rzymskim, wyznają jedną i tę samą wiarę i przyjmują te same Sakramenta.

15. W jakim celu Pan Jezus założył Kościół?

Pan Jezus założył Kościół w tym celu, aby wszyscy ludzie należeli do Kościoła i przez to zbawili swoje dusze.

16. Kto jest niewidzialną głową Kościoła?

Niewidzialną głową Kościoła jest Jezus Chrystus.

17. Kto jest widzialną głową Kościoła?

Widzialną głową Kościoła jest biskup rzymski
czyli Papież.

18. Kto naucza nieomylnie w Kościele?

W Kościele uczą nieomylnie biskupi wraz
z Papieżem, tudzież sam Papież.

O Świętych Obcowaniu.

Do Kościoła Chrystusowego należą nie tylko wierni
na ziemi, ale także Aniołowie i Święci w niebie, tudzież
dusze w czyśćcu.

Wiernych na ziemi nazywamy Kościołem woju-
jącym; Aniołów i Świętych w niebie nazywamy Kościo-
łem triumfującym; dusze w czyśćcu nazywamy Kościo-
łem cierpiącym.

Ci wszyscy, jako dzieci jednego Ojca, Boga, mi-
łują się i pomagają sobie wzajemnie; tę miłość i po-
moc wzajemną nazywamy Świętych Obcowaniem.

Wierni na ziemi proszą Aniołów i Świętych w nie-
bie, aby się za nimi wstawiali u Boga.

Aniołowie i dusze Świętych w niebie modlą się
za ludzi na ziemi i za dusze cierpiące w czyśćcu.

My również możemy pomagać duszom cierpią-
cym w czyśćcu przez modlitwy, dobre uczynki, a szcze-
gólniej przez ofiarę Mszy św. Za tę pomoc odwdzię-
czają się nam dusze w czyśćcu przez modlitwę.

Także wierni na ziemi jako dzieci jednej rodziny Bożej powinni sobie wzajemnie pomagać do zbawienia modlitwą i dobrymi uczynkami.

DZIESIĄTY ARTYKUŁ WIARY.

„grzechów odpuszczenie“.

Wierzę, iż Pan Jezus dał apostołom i Kościołowi władzę odpuszczania grzechów.

Pan Jezus ustanowił Sakramenty Chrztu i Pokuty, by ludzie mogli dostąpić odpuszczenia grzechów.

Władzę odpuszczania grzechów w Sakramencie Pokuty mają biskupi i kapłani.

JEDENASTY I DWUNASTY ARTYKUŁ WIARY.

„ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny“.

Wierzę, że ciała nasze przy końcu świata powstaną żywe z grobów i że wierni służy Boży będą żyli na wieki w niebie.

Wskutek grzechu pierwszego człowieka Adama wszyscy ludzie muszą umrzeć. Śmierć jest odłączeniem duszy od ciała. Nikt z nas nie wie, kiedy umrze. Dlatego powinniśmy być zawsze przygotowani na śmierć, to znaczy mieć łaskę uświęcającą.

Po śmierci ciało człowieka składają do grobu, a dusza idzie na sąd Boży. Bóg wtedy sądzi duszę z każdego uczynku, słowa, myśli i z zaniedbania dobrego. Ten sąd nazywamy sądem szczegółowym. Po

tym sądzie dostaje się dusza albo do nieba, albo do czyśćca, albo do piekła.

Dusze ludzi, którzy umierają w łasce uświęcającej i odpokutowali już za życia całkowicie za swoje winy, otrzymują w nagrodę szczęście wieczne w niebie czyli żywot wieczny. Są one w niebie szczęśliwe, bo oglądają Boga, przebywają w towarzystwie Aniołów i Świętych, a nie doznają żadnych cierpień.

Dusze sprawiedliwych, którzy nie odpokutowali jeszcze kary doczesnej, albo zmarli w stanie grzechu powszedniego, idą do czyśćca. Dusze w czyścicu cierpią tak długo, aż odpokutują zupełnie za grzechy i pójdą do nieba.

Dusze ludzi, którzy umierają w grzechu śmiertelnym, dostają się do miejsca wiecznej kary, gdzie odrzucone od Boga cierpią męki. To miejsce nazywamy piekłem.

Ciała zmarłych zmartwychwstaną na końcu świata na sąd powszechny czyli ostateczny. Ciała dobrych ludzi po zmartwychwstaniu będą piękne, podobnie jak uwielbione ciało Pana Jezusa. Ciała złych będą szpetne i będą podlegały cierpieniom. Ani dobrzy, ani źli nie umrą powtórnie, lecz żyć będą wiecznie.

Śmierć, sąd, niebo i piekło nazywamy rzeczami ostatecznymi człowieka.

Skład Apostolski kończymy słowem: „Amen“, to znaczy: tak jest. Wyznajemy przez to, że wierzymy mocno we wszystkie prawdy zawarte w Składzie Apostolskim.

CZEŚĆ DRUGA.

O PRZYKAZANIACH.

Każdy człowiek, który chce zbawić swoją duszę, musi nie tylko wierzyć w to wszystko, co Bóg objawił, a Kościół katolicki naucza, ale także zachowywać Boskie i kościelne przykazania. Pan Bóg dał ludziom dwa przykazania miłości i dziesięcioro przykazań na górze Synaj.

DWA PRZYKAZANIA MIŁOŚCI.

Dwa przykazania miłości są następujące:

„Będziesz miłował Pana Boga swego ze wszystkiego serca swego, ze wszystkiej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego“.

To są największe i najważniejsze przykazania; w nich bowiem mieszczą się wszystkie inne.

Miłujemy Boga z całego serca, z całej duszy, ze wszystkich sił, czyli nadewszystko, gdy uznajemy Pana Boga za największe dobro, gdy pragniemy spełnić wolę Boską zawsze i wszędzie, gdy czynimy, mówimy i myślimy tak, jak Bóg chce.

Czyń wszystko z miłości ku Bogu, obudzaj często, a zwłaszcza przy porannej modlitwie dobrą intencję:

„Myśli, słowa, sprawy moje poświęcam, o Boże, na chwałę Twoją“.

Siebie samego miłuje człowiek prawdziwie, gdy wszystko czyni, aby zbawił swoją duszę i troszczy się godziwie o swoje dobro doczesne.

Bliźniego miłujemy, jak siebie samych, gdy staramy się o zbawienie jego duszy, dobrze mu życzymy i śpieszymy mu chętnie w potrzebie z pomocą.

Bliżnim naszym jest każdy człowiek. Szanuj każdego człowieka, bo go Bóg stworzył, podobnie jak ciebie, na obraz i podobieństwo Swoje, a Pan Jezus odkupił Krwią Swoją Przenajdroższą. Chrystus nakazał także miłować nieprzyjaciół, to znaczy starać się o ich zbawienie, dobrze im życzyć i dobrze czynić, a nie odpłacać złem za złe.

19. Jak okazujemy Bogu naszą miłość?

Okazujemy Bogu naszą miłość, gdy czynimy, mówimy i myślimy, jak Bóg chce.

20. Jak okazujemy bliżniemu naszą miłość?

Okazujemy bliżniemu naszą miłość, gdy staramy się o zbawienie jego duszy, dobrze mu życzymy i pomagamy mu w potrzebie.

DZIESIĘCIORO PRZYKAZAŃ BOSKICH.

Dziesięcioro przykazań, które Bóg dał na górze Synaj, uczą nas dokładniej, jak miłować Boga, siebie i bliźniego. Są one następujące:

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.
2. Nie będziesz brał Imienia Pana Boga swego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.
8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.
9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.
10. Nie pożądaj żadnej rzeczy, która jego jest.

PIERWSZE PRZYKAZANIE BOSKIE.

„Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną“.

Pierwsze przykazanie nakazuje w Boga wierzyć, w Nim nadzieję pokładać, miłować Go i czcić.

Pan Bóg objawił wiele prawd, w które mocno wierzymy, bo wiemy, że Bóg nie może ani sam się omylić, ani nas w błąd wprowadzić. Poznajemy Boga i prawdy przez Boga objawione, gdy pilnie i z ochotą uczymy się religji, słuchamy kazań i czytamy pobożne książki.

Obiecał nam Pan Bóg, że weźmie nas do nieba, jeżeli w ciągu życia spełniać będziemy Jego świętą wolę. Bóg jest najwierniejszy, powinniśmy więc mieć stałą nadzieję, że spełni to, co obiecał.

Bóg nas miłuje, przyjmuje nas za dzieci Swoje, chce nas uczynić wiecznie szczęśliwymi u Siebie w niebie. Wszystko mamy od Boga. Skoro nas Pan Bóg tak bardzo miłuje, powinniśmy Go również miłować całym sercem.

Powinniśmy miłować Boga tem bardziej, że On jest największem Dobrem.

Pan Bóg jest naszym Ojcem najlepszym. Powinniśmy więc z Nim, jak dzieci z ojcem, często i szczerze rozmawiać. Taka rozmowa z Bogiem nazywa się modlitwą. Rozmawiając z Bogiem, powiedzmy Mu, że Go kochamy i chcemy być Jego dobrymi dziećmi; dziękujemy Mu za dobrodziejstwa otrzymane i prosimy o nowe; przepraszajmy Go za popełnione grzechy.

Modlić się trzeba pobożnie, to znaczy pamiętać, że mówimy do Boga, naszego Pana i Stwórcy, o niczem innem nie myśleć, zachować się poważnie.

Należy modlić się wytrwale i być gotowym przyjąć wszystko tak, jak Bóg postanowił.

Modlić się należy w Imię Pana Jezusa, to znaczy prosić Boga przez zasługi Jezusa i w połączeniu z Nim.

Przez dobrą modlitwę oddajemy cześć Panu Bogu, zwłaszcza gdy modlimy się wspólnie, a przede wszystkim gdy uczestniczymy pobożnie w ofierze Mszy św.

Okazujemy też cześć naszą Bogu, gdy czcimy Matkę Najświętszą, jako Matkę Bożą, tudzież Aniołów i Świętych, którzy są przyjaciółmi i sługami Bożymi.

Godzi się również czcić relikwje, obrazy i przedmioty poświęcone.

21. Co nakazuje pierwsze przykazanie Boskie?

Pierwsze przykazanie Boskie nakazuje: wierzyć w Boga, w Nim nadzieję pokładać, miłować Go i czcić.

DRUGIE PRZYKAZANIE BOSKIE.

„Nie będziesz brał Imienia Pana Boga swego nadaremno“.

Imiona Boga, Jezusa Chrystusa i Świętych należy wymawiać z uszanowaniem; nie używać ich natomiast bez potrzeby, tem mniej w żartach lub w gniewie.

Używaj pozdrowienia: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus“.

Gdy chcemy w ważnej sprawie przekonać ludzi, że mówimy prawdę, przysięgamy, czyli wzywamy Boga na świadka: Bóg bowiem wie, czy mówimy prawdę.

22. Co nakazuje drugie przykazanie Boskie?

Drugie przykazanie Boskie nakazuje czcić Imię Boskie.

TRZECIE PRZYKAZANIE BOSKIE.

„Pamiętaj, abyś dzień święty święcił“.

Pan Bóg wyznaczył jeden dzień w tygodniu, aby ludzie, wolni od pracy codziennej, mogli więcej czasu poświęcić modlitwie i czci Boskiej.

Chrześcijanie święcą jako dzień święty niedzielę. W tym dniu nie wolno bez słusznej przyczyny wy-

konywać rob służebnych; trzeba natomiast uczestniczyć we Mszy św. Dobrze jest także w tym dniu wysłuchać kazania, brać udział w innych nabożeństwach kościelnych i czytać dobre książki.

23. Jak należy święcić niedzielę?

Niedzielę należy święcić przez pobożne uczestniczenie w ofierze Mszy św. i zaniechanie robót służebnych.

CZWARTE PRZYKAZANIE BOSKIE.

„Czcij oca swego i matkę swoją“.

Bóg jest naszym Ojcem najdobrotliwszym; wszystko dobre mamy od Boga. Wiele darów swych daje nam Bóg przez rodziców. Rodzice zastępują nam na ziemi niejako miejsce Pana Boga: dlatego mamy szanować i miłować rodziców jako zastępców Boga na ziemi. Cześć i miłość okazujemy rodzicom przede wszystkim, gdy modlimy się za nich, jesteśmy im posłuszni, staramy się naszymi czynkami sprawiać im radość i pociechę, w chorobie i starości opiekujemy się nimi, a nigdy ich nie zasmucamy.

Należy również otaczać miłością rodzeństwo i krewnych. Dla służby domowej powinniśmy być uprzejmi i wdzięczni za jej usługi. Nauczycieli i przełożonych należy szanować i słuchać, wobec ludzi starszych być zawsze uprzejmym i pełnym szacunku.

Z rozkazu Bożego mamy miłować Ojczyznę, która jest naszą wielką ziemską rodziną. Módl się za Ojczyznę.

Szanuj ustawy państwowe, ucz się i pracuj pilnie, byś umiał, gdy dorośniesz, spełniać swe obowiązki wobec Ojczyzny.

Szanuj i miłuj Kościół katolicki, który Pan Jezus ustanowił dla zbawienia świata; wcielniaj gorliwie jego prawa i przykazania, szanuj sług Kościoła: biskupów i kapłanów.

24. Co nakazuje czwarte przykazanie Boskie?

Czwarte przykazanie Boskie nakazuje czcić, miłować i słuchać rodziców.

25. Jakie obowiązki mamy wobec Ojczyzny?

Za Ojczyznę należy się modlić, wykonywać jej prawa, bronić w potrzebie i szanować prawowitą władzę.

26. Jakie obowiązki mamy wobec Kościoła katolickiego?

Za Kościół mamy się modlić, słuchać jego przykazań, szanować jego sługi, to jest biskupów i kapłanów.

PIĄTE PRZYKAZANIE BOSKIE.

„Nie zabijaj.”

Piąte przykazanie nakazuje szanować życie i zdrowie swoje i bliźniego.

Wielkim darem Bożym jest życie i zdrowie: nie marnuj lekkomyślnie zdrowia przez nieumiarkowanie w jedzeniu, przez picie napojów alkoholowych, nie narażaj się bez koniecznej potrzeby na utratę zdrowia i życia.

Szanuj też zdrowie i życie bliźniego: nie dokuczaj nikomu, nie znęcaj się nad słabszymi, nie wszczynaj zwady i bójki, nie bij i nie kalecz bliźnich.

Wyrzuć z serca gniew, nienawiść i zazdrość, bo one prowadzą do sporów, kłótni, przewisk i bójek.

Nie smuć i nie martw złem postępowaniem swych rodziców i przełożonych.

Szanuj tem więcej życie i zdrowie duszy swojej i bliźniego! Unikaj grzechu, zwłaszcza grzechu ciężkiego, bo grzech ciężki pozbawia cię łaski i przyjaźni Boga, odbiera ci prawo do zbawienia.

Dawaj dobry przykład rodzeństwu, kolegom i wszystkim bliźnim. Nie dawaj nikomu zgorszenia, złego przykładu, nie namawiaj nikogo do złego. Gdy dajesz zgorszenie, pomagasz szatanowi, szkodzisz bliźniemu na duszy, zabijasz niejako jego duszę.

Nie dręcz zwierząt, bo i one odczuwają cierpienie. Dziecko, okrutne dla zwierząt, okazuje brak serca i duszę nieszlachetną.

Ochroniaj i szanuj przyrodę, którą Bóg przeznaczył dla użytku ludzi, ale nie nato, by ją nierozumnie szpecić i niszczyć.

27. Co nakazuje piąte przykazanie Boskie?

Piąte przykazanie Boskie nakazuje dbać o życie i zdrowie tak swoje jak i bliźnich.

SZÓSTE I DZIEWIĄTE PRZYKAZANIE BOSKIE.

„Nie cudzołóż. — „Nie pożądaj żony bliźniego swego“.

28. Co nakazuje szóste i dziewiąte przykazanie Boskie?

Szóste i dziewiąte przykazanie Boskie nakazuje być skromnym, wstydlwym i czystym w uczynkach, mowie, myślach i pragnieniach.

SIÓDME I DZIESIĄTE PRZYKAZANIE BOSKIE.

*„Nie kradnij“. — „Nie pożądam żadnej rzeczy,
która jest bliźniego twego“.*

Pan Bóg nakazuje w siódmym i dziesiątym przykazaniu: szanuj cudzą własność, nawet nie myśl o tem, jakby bliźniemu wyrządzić szkodę na majątku.

Mamy obowiązek szanować cudzą własność i chronić ją, jak swoją.

Przekracza przykazanie Boskie, kto kradnie lub niszczy cudzą własność, kto oszukuje lub pomaga krzywdzić bliźniego, kto nie oddaje pożyczonych lub znalezionych cudzych rzeczy.

Z własności rodziców może dziecko korzystać tylko za ich pozwoleniem.

Szanuj rzeczy oddane ci do użytku tak w domu jak i w szkole. Szanuj własność publiczną, bo z niej korzysta także wielu innych ludzi. Nie łam drzew przydrożnych, nie wyrządzaj szkody po polach, lasach i ogrodach.

Szkodę wyrządzoną należy w całości zwrócić lub wynagrodzić.

Kto przemyśliwa, jakby bliźniemu zaszkodzić na majątku, obraża również Boga. Powinniśmy zadowolić się tem, co posiadamy, a nie pragnąć wszystkiego, co oczy zobaczą i nie zazdrościć bliźniemu jego mienia.

29. Co nakazuje siódme i dziesiąte przykazanie Boskie?

Siódme i dziesiąte przykazanie Boskie nakazuje szanować cudzą własność.

30. Co musi uczynić ten, który wyrządził bliźniemu szkodę na majątku?

Kto wyrządził bliźniemu szkodę na majątku, musi ją w całości naprawić.

ÓSME PRZYKAZANIE BOSKIE.

„Nie mów fałszywego świadectwa przeciwko bliźniemu swemu“.

Mamy od Boga dar mowy nato, abyśmy wypo-
wiadali to, co myślimy i czujemy. Źle czyni, kto inaczej
myśli, a inaczej mówi: nazywamy go kłamcą. Obłudnym
zaś nazywamy tego, kto udaje lepszego aniżeli jest.
Wstrzegaj się bardzo kłamstwa i obłudy.

Dotrzymuj danego słowa; zastanów się dobrze,
nim co przyrzekniesz; nie przyrzekaj nic lekkomyślnie.

Dobre imię jest ważniejsze i droższe niż naj-
większy majątek. Należy więc tak postępować, aby
nie zaszkodzić sławie swojej, ani bliźniego. Szkodzi
sławie bliźniego, kto rozgłasza bez potrzeby jego błędy
czyli obmawia go, lub kto oczernia bliźniego, to znaczy,
mówi o nim źle, a nieprawdziwie.

Staraj się zwracać uwagę na zalety bliźniego
i szanuj je. Nie wolno jednak osłaniać błędów bliź-
niego, gdy te błędy przynoszą szkodę jemu lub drugim.

Nie godzi się sądzić ani krytykować złośliwie
drugich; nie wolno posądzać lekkomyślnie bliźniego
o coś złego.

Nie wolno przezywać, ani obrażać bliźnich.

Kto wyjawiał bez potrzeby błędy bliźniego, niech stara się nagrodzić mu tę krzywdę przez to, iż podnosi jego zalety. Kto nieprawdziwie mówił źle o drugim, musi to kłamstwo odwołać. Za przewiska trzeba przeprosić.

31. Co nakazuje ósme przykazanie Boskie?

Ósme przykazanie Boskie nakazuje mówić prawdę, szanować dobre imię własne i bliźniego.

PRZYKAZANIA KOŚCIELNE.

Pan Jezus polecił Kościołowi katolickiemu, aby prowadził ludzi do zbawienia. W tym celu dał mu władzę nadawania praw i przykazań, wiernym zaś nakazał, aby przykazania kościelne tak spełniali, jak przykazania Boskie.

Kościół może wydane przez siebie przykazania stosownie do potrzeby zmieniać, uzupełniać lub znosić.

Przykazań kościelnych jest pięć:

1. Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić.

2. Mszy świętej w niedziele i święta nabożnie słuchać.

3. Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać.

4. Przynajmniej raz w rok spowiadać się, a około Wielkiejnocy Komunię świętą przyjmować.

5. W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawiać.

PIERWSZE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE.

„Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić“.

Kościół święty ustanowił uroczyste święta, aby przypominać wiernym dobrodziejstwa Trójcy Przenajświętszej, aby uczcić Matkę Boską i Świętych Pańskich.

Obecnie obchodzimy następujące uroczyste święta: Boże Narodzenie, Nowy Rok, Trzech Króli, Wielkanoc (pierwszy dzień), Wniebowstąpienie, Zielone Święta (pierwszy dzień), Trójcy Świętej, Boże Ciało, Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marji Panny, Wniebowzięcie Najświętszej Marji Panny, Świętych apostołów Piotra i Pawła i Wszystkich Świętych.

Uroczyste święta kościelne należy tak samo święcić jak niedziele.

DRUGIE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE.

„Mszy świętej w niedziele i święta nabożnie słuchać“.

Drugie przykazanie kościelne nakazuje uczestniczyć w niedziele i święta nabożnie w całej ofierze Mszy świętej. Tylko ważna przyczyna uwalnia od tego obowiązku.

TRZECIE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE.

„Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać“.

Od siódmego roku życia należy wstrzymywać się od jedzenia mięsa i rosołu w następujące dni: piątki

całego roku, Środę Popielcową, soboty Wielkiego Postu, Suchedni, wigilie czterech świąt (Bożego Narodzenia, Zielonych Świąt, Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marji, Wszystkich Świętych).

W Wielką Sobotę post kończy się w południe. Jeżeli w dzień postu przypada uroczyste święto, odpada post i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych.

CZWARTE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE.

„Przynajmniej raz w rok spowiadać się, a około Wielkiejnocy Komunię świętą przyjmować“.

Czwarte przykazanie kościelne nakazuje spowiadać się przynajmniej raz w roku i przystąpić w czasie wielkanocnym do Komunii świętej.

Bardzo jest jednak pożytecznem i zbawiennem spowiadać się częściej, zwłaszcza gdy się Boga ciężkim grzechem obraziło.

Pragnie również Pan Jezus aby ludzie jak najczęściej, nawet codziennie, przyjmowali Komunię świętą.

PIĄTE PRZYKAZANIE KOŚCIELNE.

„W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawiać“.

W Adwencie i Wielkim Poście nie wolno urządzać hucznych zabaw i wesel, bo to są czasy pokuty.

O SUMIENIU.

Gdy mamy wykonać jakiś uczynek, powinniśmy się naprzód zastanowić, czy on jest dobry, czy też zły. Po takim zastanowieniu odzywa się w duszy naszej jakby głos, który nam mówi: to czyń, bo jest dobre, tamtego unikaj, bo jest złe! Ten głos nazywamy sumieniem.

Gdy posłuchamy głosu sumienia i uczynimy to, co jest dobre, mamy spokój w duszy i zadowolenie; gdy postąpimy inaczej, powstaje w nas niepokój, który nazywamy wyrzutami sumienia.

Słuchaj zawsze głosu sumienia i staraj się podług niego postępować.

O DOBRYCH UCZYNKACH i O CNOCIE.

Kto słucha głosu sumienia i wykonywa przykazania, ten postępuje dobrze czyli spełnia dobre uczynki.

Przez częste powtarzanie dobrych uczynków przyzwyczajamy się do dobrego. Przyzwyczajenie do dobrego nazywamy cnotą: człowiek cnotliwy spełnia ohochniej, łatwiej i sprawniej dobre uczynki.

Aby jednak nasze dobre uczynki wysłużyły nam nagrodę w niebie, trzeba je wykonywać w stanie łaski uświęcającej. Uczynki dobre, wykonane w stanie łaski uświęcającej, nazywają się uczynkami zasługującymi.

Bóg dopomaga nam łaską swoją do wykonywania dobrych uczynków. Módl się o pomoc łaski Rożej, byś czynił jak najwięcej dobrego.

32. Kogo nazywamy cnotliwym?

Cnotliwym nazywamy tego, kto ochotnie, stale i sprawnie wykonywa dobre uczynki.

33. Kiedy dobre uczynki zasługują na nagrodę w niebie?

Dobre uczynki zasługują na nagrodę w niebie, gdy je wykonujemy w stanie łaski uświęcającej.

O GRZECHU.

Kto nie słuca głosu sumienia, popełnia grzech, bo wie, że źle czyni i chce źle czynić. Grzeszy się uczynkiem, mową, myślą i opuszczeniem dobrego, do którego jesteśmy obowiązani.

Wszystko, co nas do grzechu prowadzi, nazywamy pokusą. Pokusy pochodzą od szatana, od złych ludzi, lub od własnej złej skłonności. Nikt i nic nas jednak do grzechu zmusić nie może, jeżeli sami zgrzeszyć nie chcemy. Przy Boskiej pomocy możemy zwyciężyć każdą pokusę. Przystępuj często do spowiedzi i Komunii świętej i módl się wytrwale o pomoc Bożą, a zwyciężysz pokusy. W czasie pokusy mów do siebie: „Bóg mnie widzi“.

Grzechy nie są wszystkie jednakowo wielkie. Są grzechy ciężkie czyli śmiertelne i grzechy lekkie czyli powszednie.

Grzech ciężki czyli śmiertelny popełnia ten, kto przekracza przykazania w ważnej rzeczy całkiem świadomie i dobrowolnie. Kto zaś przekracza przykazania w małej rzeczy lub w rzeczy ważnej, ale niecałkiem

świadomie i dobrowolnie, popełnia grzech lekki czyli powszedni.

Kto często popełnia ten sam grzech, przyzwyczajając się do niego. Takie przyzwyczajanie się do złego nazywa się nałogiem albo wadą.

Grzech jest największym niezczęściem człowieka: szkodzi bardzo jego duszy i obraża Pana Boga.

Kto popełni grzech ciężki, traci łaskę uświęcającą, przestaje być dzieckiem Bożem, traci wszystkie zasługi za dobre uczynki dawniej wykonane i nie może osiągnąć nowych zasług; gdyby zaś w tym grzechu umarł, będzie odrzucony od Boga na wieki.

Grzech powszedni nie spowoduje tak strasznych skutków jak śmiertelny; jest on jednak także obrazą Boga i niewdzięcznością względem Niego. Za grzechy powszednie karze Pan Bóg człowieka albo tu na ziemi, albo kiedyś w czyściecu.

Kto popełnia lekkomyślnie i często grzechy powszednie, przyzwyczajając się swolna do złego, a nawet może łatwo popełnić grzech śmiertelny.

34. Kto popełnia grzech ciężki czyli śmiertelny?

Grzech ciężki czyli śmiertelny popełnia, kto przekracza przykazania w ważnej rzeczy zupełnie świadomie i dobrowolnie.

35. Kto popełnia grzech powszedni?

Grzech powszedni popełnia, kto przekracza przykazania w małej rzeczy lub w rzeczy ważnej, ale niecałkiem świadomie i dobrowolnie.

CZEŚĆ TRZECIA.

O ŁASCE I SAKRAMENTACH.

O ŁASCE.

Przez grzech pierworodny utracili ludzie łaskę uświęcającą, która ich czyniła dziećmi Bożemi. Sami nie mogli w żaden sposób odzyskać utraconej łaski; Bóg ulitował się jednak nad ludźmi i zesłał Syna Swego na świat, aby się stał człowiekiem i przywrócił ludziom największy dar Boży: łaskę uświęcającą. Zbawiciel nasz Jezus Chrystus przebłagał Swem życiem, męką i śmiercią Boga za grzechy ludzkie i odzyskał dla nas utraconą łaskę Bożą.

Łaskę uświęcającą otrzymujemy po raz pierwszy przez Chrzest święty. Człowiek powinien usilnie starać się zachować tę łaskę przez całe życie; jeżeli zaś popełni grzech ciężki, traci łaskę uświęcającą. Kto bowiem popełnia ciężki grzech, mówi niejako Panu Bogu: nie chcę być dzieckiem Bożem, nie będę Boga słuchał! Pan Bóg jednak jest najmiłosierniejszym ojcem naszym; podobnie jak nie odrzucił pierwszych ludzi, tak lituje się nad nami i przywraca nam Swą łaskę, jeżeli się prawdziwie do Niego nawrócimy.

Nawrócenie grzesznika odbywa się w ten sposób: naprzód Bóg zachęca grzesznika i pomaga mu, aby pomyślał o tem, że źle zrobił, gdy grzeszył, a także aby pragnął się poprawić, aby się modlił i spełniał dobre uczynki. Jeżeli grzesznik nie odrzuca tego wezwania Bożego, jeżeli żałuje za grzechy i przyjmie Sakrament Pokuty, wówczas Pan Bóg przebacza mu grzechy i czyni znowu duszę jego czystą i świętą; daje jej bowiem łaskę uświęcającą, która podnosi człowieka do godności dziecka Bożego i daje mu prawo do nieba.

Pomoc, której Bóg udziela człowiekowi do nawrócenia, do zwyciężania pokus, do wykonywania dobrych uczynków, nazywamy łaską uczynkową. Ten zaś dar, którym Pan Bóg oczyszcza i uświęca naszą duszę, tudzież podnosi nas do godności dziecka Bożego i daje prawo do nieba, nazywamy łaską uświęcającą.

Ludzie nie mogą sami wysłużyć sobie łaski Bożej przez dobre uczynki: Pan Bóg daje nam łaskę dla zasług Pana Jezusa.

Mamy wiele darów Bożych, n. p. zdrowie, zdolności, ale łaska jest całkiem innym darem. Tamtych darów Bożych potrzebujemy do życia ziemskiego — łaska jest nam niezbędnie potrzebna do życia nadziemskiego czyli nadprzyrodzonego, to jest, byśmy mogli być dziećmi Bożymi i dostać się do nieba. Nazywamy ją z tego powodu darem nadprzyrodzonym.

Pan Bóg nie zmusza nas Swą łaską, byśmy czynili dobrze: człowiek może korzystać z pomocy Bożej,

czynić dobrze i zbawić się, ale może też zmarnować łaskę Bożą i grzeszyć na swoje największe nieszczęście.

Im dziecko jest lepsze dla swoich rodziców, tem więcej kochają je rodzice. Im więcej my jako dzieci Boże staramy się być coraz miłszymi Bogu, tem więcej Pan Bóg nas miłuje i pomnaża w nas łaskę uświęcającą.

Ze wszystkich darów Bożych jest Jego łaska darem największym i najważniejszym. Módl się o łaskę Bożą, szanuj ją, unikaj starannie grzechu, zwłaszcza grzechu ciężkiego.

36. Co to jest łaska Boża?

Łaska Boża jest to dar wewnętrzny i nadprzyrodzony, który nam Bóg daje dla zasług Pana Jezusa, aby nas zbawić.

37. Co nazywamy łaską uczynkową?

Łaską uczynkową nazywamy tę łaskę Bożą, która nam pomaga spełniać uczynki potrzebne do zbawienia.

38. Co nazywamy łaską uświęcającą?

Łaską uświęcającą nazywamy tę łaskę Bożą, która naszą duszę oczyszcza, uświęca i podnosi do godności dziecka Bożego.

O SAKRAMENTACH.

Łaskę uświęcającą otrzymujemy przez Sakramenty święte. Pan Jezus ustanowił siedm Sakramentów świętych: 1. Chrzest, 2. Bierzmowanie, 3. Ciało i Krew Pańska, 4. Pokuta, 5. Ostatnie Namaszczenie, 6. Kapłaństwo, 7. Małżeństwo.

Władzę udzielania Sakramentów ludziom dał Pan Jezus Kościołowi katolickiemu.

Sakramenty Chrztu i Pokuty dają łaskę uświęcającą tym, którzy jej dotąd nie mieli, lub ją przez grzech śmiertelny utracili; inne zaś pomnażają łaskę uświęcającą, którą człowiek już posiada.

Do przyjęcia Sakramentów świętych trzeba się jak najlepiej przygotować. Kto przystępuje do Sakramentów świętych bez należytego przygotowania, popełnia bardzo ciężki grzech świętokradztwa.

39. Co nazywamy Sakramentami?

Sakramentami nazywamy znaki widzialne, ustanowione przez Pana Jezusa, które dają ludziom łaskę Bożą.

O CHRZCIE.

Pierwszym i najpotrzebniejszym Sakramentem jest Chrzest. Chrzest daje łaskę uświęcającą, a tem samem gładzi grzech pierworodny, a u dorosłych wszystkie przed Chrztem popełnione grzechy. Przez Chrzest stajemy się członkami Kościoła katolickiego i możemy korzystać ze wszystkich łask, jakie Pan Jezus zostawił w Kościele, a które nam są potrzebne do uświęcenia. Chrzest wyciska też na duszy ludzkiej znamię, którego nie można niczem usunąć. Dlatego Chrzest można przyjmować tylko raz w życiu.

Chrtu udziela się w następujący sposób: polewa się głowę wodą i wymawia równocześnie słowa: „Ja ciebie chrzczę w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego“.

Chrztu udziela biskup lub kapłan, ale w nagłej potrzebie może ochrzcić każdy człowiek.

Przy Chrzcie potrzebni są rodzice chrzestni, którzy w imieniu dziecka składają obietnicę wierności Bogu. Gdy dziecko dojdzie do używania rozumu, powinno obietnicę, złożoną przez rodziców chrzestnych, sumiennie wypełniać i wiernie Bogu służyć.

O BIERZMOWANIU.

Przy Chrzcie obiecał człowiek, że będzie wiernie służył Bogu, a złego starannie unikał. Żeby dotrzymać przyrzeczenia, złożonego przy chrzcie, i nie ulec złemu, potrzeba nam szczególnej pomocy Ducha Świętego. Tę pomoc otrzymujemy w Sakramencie Bierzmowania. Bierzmowanie bowiem pomnaża w nas łaskę uświęcającą i wzmacnia naszą wolę, abyśmy wiarę śmiało wyznawali i żyli według zasad wiary.

Bierzmowanie pozostawia, podobnie jak Chrzest, niezatarte znamię na duszy; można go zatem przyjąć tylko raz w życiu.

Bierzmowania udziela biskup; kapłan może go udzielić tylko za pozwoleniem Papieża.

O SAKRAMENCIE CIAŁA I KRWI PAŃSKIEJ.

1. O ustanowieniu Sakramentu Ciała i Krwi Pańskiej.

Ze wszystkich Sakramentów najświętszym jest Sakrament Ciała i Krwi Pańskiej czyli Sakrament Ołtarza, bo w nim jest obecny żywy i prawdziwy Pan Jezus.

Zbawiciel ustanowił Sakrament Ołtarza przy ostatniej wieczerzy, którą spożył ze Swoimi apostołami przed Swoją męką i śmiercią. Wówczas to wziął Pan Jezus w Swoje ręce chleb, pobłogosławił go, a następnie łamał i podawał do pożywania apostołom, mówiąc: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje“. Następnie wziął Pan Jezus w ręce kielich z winem, pobłogosławił i podawał apostołom, mówiąc: „Pijcie z niego wszyscy, to jest bowiem Krew Moja“. Wkońcu powiedział Pan Jezus: „To czyńcie na moją pamiątkę“.

W tej chwili, kiedy Pan Jezus wypowiedział nad chlebem i winem słowa: „To jest Ciało Moje“, „To jest Krew Moja“, chleb i wino zamieniły się w Jego Ciało i Krew. Z chleba i wina pozostały tylko postaci, to znaczy kształt, smak, zapach i barwa. Tę przemianę nazywa Kościół przeistoczeniem.

Przez słowa: „To czyńcie na Moją pamiątkę“ dał Pan Jezus apostołom władzę, aby mogli przemieniać chleb i wino w Jego Ciało i Krew. Ta władza przeszła na biskupów i kapłanów.

Biskupi i kapłani wykonywują tę władzę, kiedy odprawiają Mszę świętą, wtedy bowiem przemieniają chleb i wino w Ciało i Krew Pana Jezusa.

Pan Jezus ustanowił Najświętszy Sakrament Ołtarza, aby ofiarowywać się za nas nieustannie Ojcu Swojemu we Mszy świętej, aby w Komunii świętej być pokarmem dla naszych dusz i aby wśród nas ciągle przebywać.

za Ojczyznę, za rodzinę, za wszystkich twoich bliźnich. Pomódl się także za dusze w czyśćcu cierpiące. Poleć Panu Jezusowi siebie samego, przedstaw Mu wszystkie swoje potrzeby, proś wkońcu Zbawiciela, abyś był zawsze Jego dobrem dzieckiem i byś Go nigdy nie obraził ciężkim grzechem.

42. Co to jest Komunia święta?

Komunia święta jest to pożywanie Ciała i Krwi Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie Ołtarza.

4. O nawiedzaniu Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie.

Ponieważ Pan Jezus wciąż pośród nas przebywa w Najświętszym Sakramencie Ołtarza, jest zbawiennem dla nas odwiedzać Go w kościele przy każdej sposobności i modlić się tam do Niego. Pan Jezus oczekuje i pragnie tych odwiedzin; błogosławi tym, którzy o Nim pamiętają. Miłe jest również Panu Jezusowi, gdy bierzemy udział w nabożeństwach i procesjach na cześć Najświętszego Sakramentu.

Otoczaj miłością i czcią najgłębszą Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie; śpiesz chętnie na Mszę świętą; pragnij połączyć się jak najczęściej ze Zbawicielem w Komunii świętej.

O SAKRAMENCIE POKUTY.

Pan Jezus ustanowił po zmartwychwstaniu swoim Sakrament Pokuty. Ukazał się apostołom, zebrany

w wieczniku i powiedział: „Weźmijcie Ducha Świętego, którym odpuszcicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane“. W ten sposób apostołowie otrzymali władzę odpuszczania grzechów w Imię Pana Jezusa. Ta władza przeszła od apostołów na biskupów i kapłanów.

Aby w Sakramencie Pokuty otrzymać odpuszczenie grzechów, trzeba wypełnić pięć następujących warunków: 1. Rachunek sumienia. 2. Żal za grzechy. 3. Mocne postanowienie poprawy. 4. Spowiedź. 5. Zadośćuczynienie.

Aby dobrze wypełnić te warunki, potrzeba prosić Boga o pomoc. Dlatego przygotowanie do Sakramentu Pokuty rozpocznij modlitwą do Ducha Świętego: „Przybądź, Duchu Święty, z pomocą, abym grzechy moje dokładnie poznał, za grzechy serdecznie żałował, z nich się szczerze wyświadał i prawdziwie się poprawił. Amen“. Proś też Najświętszą Pannę Marię i Anioła Stróża, aby ci dopomogli dobrze zrobić rachunek sumienia i wyjednali u Boga łaskę dobrej spowiedzi, a zwłaszcza szczerego żalu.

1. O rachunku sumienia.

Po modlitwie robimy rachunek sumienia, to znaczy: przypominamy sobie grzechy, któreśmy popełnili. Przed pierwszą spowiedzią przypominamy sobie grzechy od czasu, kiedy poznaliśmy, co jest złe, a co dobre. Przy następnych spowiedziach robimy rachunek sumienia od ostatniej dobrze odprawionej spowiedzi.

Przypomnij sobie przedewszystkiem: 1) kiedy odprawiłeś ostatnią spowiedź, 2) czyś zataił lub zapomniał jakiś grzech, 3) czyś wypełnił zadaną pokutę. Następnie według dziesięciu przykazań Bożych i pięciu przykazań kościelnych zastanów się, w czym obraziłeś Boga uczynkiem, słowem, myślą i opuszczeniem dobrego.

Jeżeli sumienie wyrzuca ci grzech ciężki, musisz także przypomnieć sobie o ile możliwości, ile razy ten grzech popełniłeś.

W czasie rachunku sumienia zastanów się szczególnie nad swoją wadą główną, od której zwykle wszystkie inne grzechy pochodzą.

Rachunku sumienia nie odkładaj aż do samej spowiedzi, ale codziennie przy wieczornej modlitwie pytaj siebie, czyś nie obraził Boga jakimś grzechem. Wówczas będzie rachunek sumienia przed spowiedzią łatwiejszy i lepszy.

2. O żalu za grzechy.

Najważniejszym warunkiem godnego przyjęcia Sakramentu Pokuty jest żal za grzechy. Kto za grzechy nie żałuje, temu Bóg nie odpuści nigdy grzechów. Dlatego przed spowiedzią powinniśmy serdecznie prosić Boga, aby nam dopomógł dobrze za grzechy żałować.

Z Bożą więc łaską pomyśl, że grzech jest obrazą najlepszego Ojca, który nas tak ukochał, że zesłał Syna Swego na ziemię, aby umarł na krzyżu dla zbawienia naszej duszy. Pomyśl także, że grzech jest i dla naszej duszy wielkiem nieszczęściem: pozbawia ją bowiem

łaski uświęcającej, a przez to naraża nas na utratę wiecznego szczęścia w niebie. Gdy tak pomyślisz, obudzi się za łaską Bożą w duszy twojej żal za popełnione grzechy, przez które obraziłeś najlepszego Ojca i zasłużyłeś na sprawiedliwą karę w czyśćcu lub w piekle.

Żal ten musimy obudzić w duszy, a możemy go wypowiedzieć następującymi słowami:

Ach żałuję za me złości — jedynie dla Twojej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu, do poprawy dążącemu.

Zbawienną jest rzeczą żałować za grzechy z miłości ku Bogu nie tylko wtedy, gdy mamy przystąpić do spowiedzi, ale także natychmiast po popełnieniu grzechu śmiertelnego. Taki żal wyjedna u Boga odpuszczenie grzechów natychmiast, musimy jednak te grzechy wyznać przy najbliższej spowiedzi. W ten sposób trzeba żałować przede wszystkim w niebezpieczeństwie życia, gdy nie możemy się wypowiadać.

43. Co jest żal za grzechy?

Żal za grzechy jest to boleść duszy i obrzydzenie sobie grzechów wraz z postanowieniem niegrzeszenia więcej.

44. Dlaczego musimy żałować za grzechy?

Za grzechy musimy żałować, ponieważ grzechami obrażamy Boga najlepszego Ojca i zasługujemy na sprawiedliwą karę.

45. Co nas może szczególnie pobudzić do szczerego żalu za grzechy?

Do szczerego żalu za grzechy może nas szczególnie pobudzić rozważanie męki i śmierci Jezusa Chrystusa.

3. O postanowieniu poprawy.

Wówczas tylko żałujemy szczerze i prawdziwie za grzechy, jeżeli czynimy mocne postanowienie poprawy, czyli przyrzekamy Bogu, że więcej grzeszyć nie chcemy. Szczególniej musimy postanowić, że będziemy się wystrzegać wszystkich grzechów śmiertelnych, sposobności do nich, tudzież że naprawimy w całości szkodę, wyrządzoną bliźniemu.

4. O spowiedzi.

Przejęci szczerym żalem przystępujemy do spowiedzi, czyli wyznajemy grzechy przed kapłanem, aby je nam odpuścił w Imię Boga.

Przy spowiedzi należy wyznać wszystkie grzechy śmiertelne, które sobie człowiek przypomniał. Należy również podać, o ile możności, dokładnie liczbę grzechów śmiertelnych. Zbawienną jest rzeczą spowiadać się także z grzechów powszednich, zwłaszcza z tych, które często popełniamy.

Ktoby przy spowiedzi zataił dobrowolnie grzech śmiertelny, nie otrzyma odpuszczenia grzechów i popełnia ciężki grzech świętokradztwa. Jeżeli zaś mimowolnie nie wyzna grzechu ciężkiego, spowiedź będzie dobra, a z grzechu tego wypowiada się przy najbliższej spowiedzi.

Powinniśmy spowiadać się szczerze, to znaczy wyznawać grzechy tak, jak nam je wyrzuca sumienie i nie powiększać ani nie umniejszać swojej winy.

Spowiedź odprawiaj w następujący sposób:

Gdy zrobisz rachunek sumienia, obudzisz szczerą żal za popełnione grzechy i postanowisz poprawę, przystąp do konfesjonału. Wtedy kapłan da ci błogosławieństwo, a ty się przeżegnasz i powiesz: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus. Ostatni raz spowiadałem się (wymienisz w przybliżeniu dzień ostatniej spowiedzi). Następującymi grzechami obraziłem Boga“ Teraz wyliczysz wszystkie grzechy wyraźnie i powoli. W końcu powiesz: „Więcej grzechów nie pamiętam. Za te i za wszystkie grzechy serdecznie żałuję i pragnę się z nich poprawić, a ciebie, ojcze duchowny, proszę o pokutę i rozgrzeszenie“. Uważaj potem na słowa kapłana, w których udzieli ci nauki i zada pokutę. Gdy cię kapłan zapyta, odpowiadaj szczerze; jeżeli czego nie rozumiesz, nie lękaj się zapytać o wyjaśnienie. W czasie rozgrzeszenia wzbudź jeszcze raz żal za grzechy, bij się w piersi i mów: „Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu“.

Gdy kapłan da znak, odejdz od konfesjonału i podziękuj Bogu za odpuszczenie grzechów.

5. O zadośćuczynieniu.

Grzechy nasze obrażają Boga, dlatego trzeba zadośćuczynić Bogu za popełnioną przez grzech znieprawę. Uczynimy zadość Bogu, jeżeli odprawimy sumiennie i dokładnie pokutę, którą nam kapłan naznaczył przy spowiedzi.

ZAKOŃCZENIE.

O NAŚLADOWANIU CHRYSTUSA.

Życie Pana Jezusa na ziemi jest najdoskonalszym wzorem, który musimy naśladować, aby uświęcić i zbawić nasze dusze.

Zbawiciel nasz powiedział: „Moim pokarmem jest pełnić wolę Tego, który Mnie posłał“. Ponieważ naszym celem jest pełnić wolę Boską na ziemi, aby przez to uświęcić i zbawić naszą duszę, przypatrzmy się, w jaki sposób wypełniał Pan Jezus to, co Mu polecił Jego Ojciec Niebieski.

Jako dziecko był Chrystus Pan zupełnie posłuszny Matce Swojej i świętemu Józefowi; pomagał im bardzo gorliwie w pracy domowej. Gdy miał lat trzydzieści, chodził po Ziemi Świętej, aby ogłaszać ludziom Swą Boską naukę. Była to praca ciężka, wytrwała, pełna niewygód i trudów. W czasie Swej pracy nauczycielskiej upominał i nawracał Zbawiciel grzeszników, wskazywał tym, którzy mieli dobrą wolę, drogę do nieba; pocieszał strapiionych, leczył chorych, karmił głodnych: przeszedł czyniąc dobrze i uzdrawiając wszystkich.

Pan Jezus nie zważał nigdy na to, czy ten, któremu On dobrze czyni, jest Jego przyjacielem czy wro-

giem, czy jest bogaty czy ubogi, uczony czy prostaczek, piękny czy ułomny: z jednakową miłością odnosił się do wszystkich. Tym, którzy coś dobrego dlań uczynili, był Pan Jezus wdzięczny. Nieprzyjaciołom Swoim przebaczał najchętniej wyrządzone Mu krzywdy, znosił z ochotą poniżenie i niedostatek.

Codzienną swoją pracę zaczynał i kończył modlitwą. Ponieważ wszystko, co Pan Jezus czynił, było z woli Ojca i na Jego cześć wykonane, dlatego możemy powiedzieć, że całe życie Zbawiciela było jakby jedną modlitwą, jednym hymnem pochwalnym na cześć Boga.

Z wielką miłością odnosił się Pan Jezus do swojego kraju rodzinnego. Płakał nad Jerozolimą, o której wiedział, że będzie zburzona przez wrogów. Szanował zwyczaje i prawa ojczyste.

Wkońcu pozwolił Pan Jezus przybić się do krzyża i wyszydzony przez tych, za których cierpiał, oddał ducha Swojego w ręce Ojca Niebieskiego, którego wolę wypełnił do ostatka.

Oto wzór najdoskonalszy dla wszystkich ludzi.

Śladem Pana Jezusa musimy również zawsze i wszędzie spełniać Boską wolę. Wolę Boską możemy poznać z Jego przykazań; ogłasza ją nam ustawicznie Kościół katolicki.

Musimy, podobnie jak Zbawiciel, ukochać pracę, wykonywać ją chętnie i dokładnie. Musimy za Jego przykładem być skromni, posłuszni, wdzięczni i zgodliwi.

Musimy nieść pomoc bliźnim, dawać dobry przykład, starać się o uświęcenie nie tylko własnej duszy, ale i bliźnich.

Musimy kochać Ojczyznę naszą, dla jej dobra pracować, a w razie potrzeby bronić ją, choćby i życie oddać za nią przyszło.

Musimy miłować Kościół katolicki, który Pan Jezus dla naszego dobra założył i przez który udziela nam tyle łask.

Wszystkie te wysiłki muszą być poparte gorącą i wytrwałą modlitwą do Boga.

Bóg ze Swej strony dopomoże nam do naśladowania Pana Jezusa przez Swoją łaskę i opiekę. Korzystajmy chętnie z tej siły, jaką nam dają: ofiara Mszy świętej, Sakramenta święte, modlitwa Kościoła, jego błogosławieństwa, a także pomoc Matki Bożej, Anioła Stróża, naszego Patrona i innych Świętych.

Pytajmy się codziennie przy wieczornym rachunku sumienia, a szczególnie w czasie rekolekcyj wielkopostnych, czy unikamy starannie grzechu, czy postępujemy w dobrem, czy wykonujemy wolę Bożą, czy naśladujemy Chrystusa.

DODATEK.

A) RACHUNEK SUMIENIA.

Po modlitwie do Ducha Świętego zapytaj siebie: Kiedy odprawiłem ostatnią spowiedź, czy ostatnia spowiedź była dobra, czy zatałem lub zapomniałem jaki grzech? Czy nadaną pokutę odprawiłem? Czy wynagrodziłem wyrządzoną szkodę?

Następnie rozważaj przykazania Boskie i kościelne i pytaj siebie, czy zgrzeszyłem uczynkiem, mową, myślą, lub opuszczeniem dobrego.

1. Czy modliłem się? Czy modliłem się pobożnie? Czy zaniedbywałem naukę religii? Czy przysłuchiwałem się rozmowom przeciwko wierze?

2. Czy wymawiałem bez uszanowania Imię Boże? Czy przysięgałem niepotrzebnie lub fałszywie?

3. Czy z własnej winy zaniedbałem wysłuchać Mszy świętej w niedziele i święta? Czy z własnej winy spóźniłem się na Mszę świętą w niedziele i święta? Czy w kościele zachowałem się z uszanowaniem? Czy wykonywałem w niedziele i święta bez potrzeby prace służebne?

4. Czy byłem uparty i krnąbrny względem rodziców i przełożonych? Czy życzyłem im źle? Czy zasmucałem lub gniewałem ich swoim zachowaniem? Czy modliłem się za nich? Czy byłem im posłuszny? Czy naśmiewałem się z ludzi starych lub ułomnych?

5. Czy gniewam się na kogo? Czy komu źle życzyłem? Czy dokuczałem drugim lub biłem ich? Czy

jadłem nadmiernie? Czy piłem napoje alkoholowe? Czy narażałem się niepotrzebnie na niebezpieczeństwa? Czy namawiałem drugich do złego i do jakiego złego? Czy dawałem zły przykład? Czy pomagałem do złego?

6. i 9. Czy myślałem z upodobaniem o rzeczach nieskromnych? Czy przypatrywałem się z upodobaniem rzeczom nieskromnym? Czy czytałem książki nieskromne? Czy mówiłem lub z upodobaniem słuchałem rzeczy nieskromnych? Czy sam lub z innymi czyniłem co nieskromnego?

7. i 10. Czy brałem coś rodzicom lub innym ludziom bez ich zezwolenia? Czy uszkodziłem cudzą własność? Czy zatrzymywałem rzeczy pożyczone lub znalezione? Czy niszczyłem rzeczy oddane mi do użytku w domu lub szkole? Czy niszczyłem własność publiczną? Czy pragnąłem nabyć nieuczciwie rzeczy cudze?

8. Czy kłamałem? Czy przez kłamstwo moje zaszkodziłem bliźnim? Czy obmówiłem kogo? Czy oczerniałem bliźnich? Czy przeklinałem lub obrażałem drugich? Czy posądzałem lekkomyślnie? Czy sądziłem ostro lub złośliwie? Czy dotrzymywałem obietnic?

Pomyśl nadto: Czy jadłem mięso w dni postne? Czy wynosiłem się nad drugich? Czy byłem próżny? Czy byłem zazdrosny? Czy uczyłem się pilnie? Czy spełniałem inne moje obowiązki?

Przy grzechach ciężkich staraj się przypomnieć sobie, ile razy je popełniałeś. Wreszcie zastanów się, jaka jest twoja wada główna i który grzech najczęściej popełniasz.

B) MODLITWY.

Modlitwa Pańska.

„Ojcze nasz“ jest najdoskonalszą modlitwą; nauczył jej nas sam Pan Jezus. Prosimy w niej o wszystko, co nam potrzebne dla życia wiecznego i doczesnego. Nazywamy tę modlitwę: Modlitwą Pańską.

Ojcze nasz, któryś jest
w niebiesiech,

święć się imię Twoje.

Przyjdź królestwo
Twoje.

Bądź wola Twoja, jako
w niebie, tak i na ziemi.

Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj.

I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.

Boże i Ojcze nasz,
z dziecięcą czcią i ufnością
wznosimy ręce do Ciebie.

Niech Ciebie wszyscy
ludzie znają, miłują i czczą.

Spraw, niech Kościół
Twój coraz więcej się rozszerza i niech wszyscy ludzie dostaną się do nieba.

Oby wszyscy ludzie
spełniali Twoją wolę na ziemi tak chętnie, jak ją spełniają Aniołowie i Święci w niebie.

Daj nam to, czego codziennie potrzebujemy dla duszy i dla ciała.

Odpuść nam, o Panie, nasze grzechy; my zaś chcemy przebaczyć tym, którzy nas obrazili lub skrzywdzili.

I nie wódź nas na pokuszenie,

ale nas zbaw ode złego.
Amen.

Oddal od nas pokusy
i daj nam łaski do ich
zwyciężenia.

Ochraniaj nas od nie-
szczęść, a szczególnie za-
chowaj nas od grzechu
i potępienia wiecznego.

Pozdrowienie Anielskie.

Zdrowaś Marjo,

łaski pełna, Pan z tobą,

błogosławionaś Ty
między niewiastami

i błogosławion owoc
żywota twojego Jezus.

Święta Marjo, Matko
Boża, módl się za nami
grzesznymi teraz i w go-
dzinę śmierci naszej. Amen.

Marjo, pozdrawiamy
Ciebie tak, jak Cię po-
zdrowił Archanioł Gabriel
w dniu zwiastowania.

Jakże bliska jesteś Bo-
ga, przez łaski, których
Ci użył.

Ciebie jedną wybrał
Bóg z pośród wszystkich
niewiast i najbardziej
umiłował ponad wszyst-
kich ludzi, jako Matkę
Syna Swego.

Wyjednaj u Boga, aby
wszyscy ludzie poznali
i uczcili Jezusa na wieki.

Matko Boża, Twoja
prośba u Boga wszystko
może. Wypraszaś nam co-
dziennie potrzebne łaski,
a szczególnie weź nas
pod swą opiekę w go-
dzinę śmierci.

Skład Apostolski.

Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, i w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedyne, Pana naszego, który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Marji Panny, umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał, wstąpił na niebiosą, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego, stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny, Świętych Obcowanie, grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny. Amen.

Dwa przykazania miłości.

Będiesz miłował Pana Boga swego ze wszystkiego serca swego, ze wszystkiej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego.

Dziesięcioro przykazań Bożych.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede mną.
2. Nie będziesz brał Imienia Pana Boga swego nadaremno.
3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
4. Czcij ojca swego i matkę swoją.
5. Nie zabijaj.
6. Nie cudzołóż.
7. Nie kradnij.

8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.

9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.

10. Nie pożądaj żadnej rzeczy, która jego jest.

Pięć przykazań kościelnych.

1. Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić.

2. Mszy świętej w niedzielę i święta nabożnie słuchać.

3. Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać.

4. Przynajmniej raz w rok spowiadać się, a około Wielkanocy Komunię świętą przyjmować.

5. W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawiać.

Główne prawdy wiary.

Pierwsza, że jest Bóg.

Druga, że Bóg jest sprawiedliwy.

Trzecia, że Bóg jest jeden w trzech Osobach.

Czwarta, że Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.

Piąta, że łaska Boża jest do zbawienia konieczna.

Szosta, że dusza ludzka nie umiera.

Siedm Sakramentów świętych.

1. Chrzest. 2. Bierzmowanie. 3. Ciało i Krew Pańska. 4. Pokuta. 5. Ostatnie Namaszczenie. 6. Kapłaństwo. 7. Małżeństwo.

Trzy cnoty Boże.

1. Wiara. 2. Nadzieja. 3. Miłość.

Akt wiary.

Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
W Trójcy jedyny, prawdziwy,
Wierzę, coś objawił, Boże,
Twe słowo mylić nie może.

Akt nadziei.

Ufam Tobie, boś Ty wierny,
Wszchemocny i miłosierny,
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie.

Akt miłości.

Boże, choć Cię nie pojmuję,
Jednak nad wszystko miłuję,
Nad wszystko, co jest stworzone,
Boś Ty Dobro nieskończone.

Akt żalu.

Ach, żałuję za me złości,
Jedynie dla Twojej miłości,
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Do poprawy dążącemu.

Ostateczne rzeczy człowieka.

Śmierć, sąd Boży, niebo albo piekło.

Anioł Pański.

Modlitwę, zwaną Anioł Pański, odmawiamy rano, w południe i wieczorem na odgłos dzwonka kościelnego, aby uczcić tę tajemnicę wiary, w której wyznajemy, że Syn Boży mocą Ducha Świętego stał się człowiekiem.

Anioł Pański zwiastował Pannie Marji i poczęła z Ducha Świętego. Zdrowaś Marjo i t. d.

Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa Twego. Zdrowaś Marjo i t. d.

A Słowo stało się Ciałem i mieszkało między nami. Zdrowaś Marjo i t. d.

Przy końcu możemy dodać: Chwała Ojcu i t. d. Jeżeli tę modlitwę ofiarujemy za dusze cierpiące w czyśćcu, dodajemy: Wieczny odpoczynek racz im dać Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci na wieki wieków. Amen.

Różaniec.

Różaniec jest modlitwą ku czci Najświętszej Panny Marji. Różaniec dzieli się na trzy części: 1. radosna, 2. bolesna, 3. chwalebna. W każdej części jest pięć tajemnic. Odmawiając różaniec, powinniśmy równocześnie rozważać tajemnice, to znaczy najważniejsze zdarzenia z życia Jezusa Chrystusa i Najświętszej Panny Marji.

Część pierwsza radosna.

1. Zwiastowanie Najświętszej Pannie Marji. 2. Nawiedzenie św. Elżbiety. 3. Narodzenie Pana Jezusa. 4. Ofiarowanie Pana Jezusa w świątyni. 5. Znalezienie Pana Jezusa w świątyni.

Część druga bolesna.

1. Modlitwa w Ogrojcu. 2. Ubiczowanie Pana Jezusa. 3. Cierniem ukoronowanie Pana Jezusa. 4. Dźwiganie krzyża. 5. Ukrzyżowanie.

Część trzecia chwalebna.

1. Zmartwychwstanie Pana Jezusa. 2. Wniebowstąpienie Pana Jezusa. 3. Zesłanie Ducha Świętego. 4. Wniebowzięcie Najświętszej Panny Marji. 5. Ukoronowanie w niebie Najświętszej Panny Marji.

MINISTRANTURA.

Kaplan. In nomine Patris † et Filii et Spiritus Sancti Amen.

W tym samym czasie przeżegna się także ministrant.

K. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.

K. * Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me.

M. Quia tu es, Deus, fortitudo mea: quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me Inimicus?

K. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

M. Et introibo ad altare Dei: ad Deum, qui laetificat iuventutem meam.

K. Confitebor Tibi in cithara, Deus, Deus meus; quare tristis est anima mea et quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et Deus meus.

K. Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto.

M. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum Amen.

K. Introibo ad altare Dei.

M. Ad Deum, qui laetificat iuventutem meam. *

Przy mszy żałobnej opuszcza się do gwiazdki do gwiazdki.

K. Adjutorium nostrum in nomine † Domini.

M. Przeżegna się także z kapłanem i mówi: Qui fecit coelum et terram.

Kaplan nachylony odmawia spowiedź powszechną. Gdy skończy, ministrant mówi: Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam eternam.

K. Amen.

M. Głęboko nachylony mówi: Confiteor Deo omnipotenti, beatę Marię semper Virgini, beato Michaëli Archangelo, beato Joanni Baptistę, sanctis Apostolis Petro et Paulo omnibus sanctis et tibi Pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo, et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatę Mariam semper Virginem, beatum Michaëlem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos apostolos Petrum et Paulum, omnes sanctos, et te Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

K. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris, perducatur vos ad vitam aeternam.

M. Amen.

K. Indulgentiam † absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Przeżegnawszy się z Kapłanem: Amen.

K. Deus, tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs tua laetabitur in te.

K. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

M. Et salutare tuum da nobis.

K. Domine, exaudi orationem meam.

M. Et clamor meus ad te veniat.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Kyrie elejson. M. Kyrie elejson.

K. Kyrie elejson. M. Christe elejson.

K. Christe elejson. M. Christe elejson.

K. Kyrie elejson. M. Kyrie elejson.

K. Kyrie elejson.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu Tuo.

K. Per omnia saecula saeculorum.

M. Amen.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Sequentia s. Evangelii secundum i t. d.

M. Gloria Tibi Domine!

Po Ewangelji: M. Laus Tibi Christe.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Orate fratres i t. d.

M. Nachylony: Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis, ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.

K. Per omnia saecula saeculorum.

M. Amen.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Sursum corda.

M. Habemus ad Dominum.

K. Gratias agamus Domino Deo nostro.

M. Dignum et justum est.

K. Per omnia saecula saeculorum.

M. Amen.

K. Et ne nos inducas in tentationem.

M. Sed libera nos a malo.

K. Pax Domini sit semper vobiscum

M. Et cum spiritu tuo.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Per omnia saecula saeculorum.

M. Amen.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Ite missa est, albo: Benedicamus Domino.

M. Deo gratias.

Przymśzy żałobnej: K. Requiescant in pace.

M. Amen.

K. Benedicat vos omnipotens Deus: Pater † et Filius et Spiritus sanctus.

M. Amen.

K. Dominus vobiscum.

M. Et cum spiritu tuo.

K. Initium, lub: Sequentia s. Evangelii secundum...

M. Gloria Tibi Domine, po skończonej Ewangelji: M. Deo gratias.

